

5. Тетерятник Г. К. Проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. *Право і суспільство*. 2022. No 3.

6. Антонюк П. Є., Антощук А. О., Пясковський В. В., Самодін А. В. та ін. Тактика проведення слідчого експерименту під час досудового розслідування : метод. рек. Нац. акад. внутр. Справ. Київ, 2021.

7. Коваленко А. В. Перспективи використання комп'ютерного моделювання при проведенні слідчого експерименту в ході розслідування злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях. *Особливості процесуального доказування у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені на тимчасово окупованих територіях* : матеріали II круглого столу, (3 листопада 2017 року). Національна академія прокуратури України. Київ, 2018.

Ступак Аркадій Володимирович,
здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Патик Леся Леонідівна,
доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

На сьогоднішній день інформаційні технології та засоби масової інформації відіграють значну і невід'ємну частину життя людей. Постійний розвиток людства сприяє неспинному розвитку і засобів масової інформації, через які суспільство в короткі строки дізнається про різноманітні події в усьому світі. В той же час вони є ефективним способом для підприємців рекламувати свої послуги, а для політиків свою програму та ще багатьом представникам соціуму. Однак, використання засобів масової інформації (далі – ЗМІ) слугує ефективним засобом комунікації

правоохоронних органів із суспільством, де у пріоритеті є взаємодія з населенням, що полягає у проведенні інструктажів із безпеки та профілактики протиправної діяльності, донесення до населення результатів розслідування окремих злочинів, розшуку особливо небезпечних правопорушників, різних видів статистичних даних та багато іншого. Для кращого розуміння зазначеної теми слід розглянути думки різних дослідників, що розглядали і досліджували це питання.

Важливим моментом, на який слід звернути увагу є те, що представники різних засобів масової інформації мають можливість здійснювати так звані «журналістські дослідження», які прищвидшать розкриття злочинів. Так, В.М. Сущенко, дослідив розповсюдження інформації на межі журналістики та криміналістики та заявив наступне: «під журналістським розслідуванням слід розуміти професійну діяльність журналіста, який за дорученням ЗМІ або з власної ініціативи здійснює методами і засобами, дозволеними чинним законодавством України і нормами професійної журналістської етики, збір інформації щодо конкретної події протиправної поведінки окремих осіб для своєчасного і добросовісного інформування суспільства та надання інформаційної допомоги органам слідства у розслідуванні такої події з метою публічного захисту прав та інтересів людини і громадянина» [1, с. 50].

На думку М.О. Моряка, оскільки ЗМІ мають значний вплив на людей та їх свідомість, вони здатні значно підвищувати авторитет поліції та інших правоохоронців в очах суспільства, що в свою чергу підвищує здатність боротьби з правопорушниками. Вчений стверджує про належність введення правового упорядкування співпраці правоохоронців з представниками ЗМІ, що на його думку покращить розслідування і розкриття злочинів, шляхом надання можливості правоохоронцям отримувати всі необхідні докази [2, с. 153].

Серед найпоширеніших форм використання ЗМІ при розслідуванні злочинів можна згадати OSINT. Це систематичне збирання, аналіз і використання інформації з відкритих джерел, серед яких є ЗМІ, соціальні мережі, форуми та блоги і таке інше. OSINT застосовується як працівниками поліції та інших правоохоронних структур, так і приватними детективами, або журналістами розслідувачами. Найвідомішим випадком застосування системи OSINT були розслідування інформаційного

агентства Bellingcat отруєння Скрипалів в Солсбері [3] та отруєння Олексія Навального хімічною речовиною «Новачок» [4].

Також правоохоронними органами застосовується пошуково-інформаційна форма використання ЗМІ. Тобто оприлюднення фото підозрюваного з проханням громадськості опізнати його. Наприклад інцидент, що трапився на Тернопільщині в 2021, коли троє чоловіків вкрали чужу банківську картку і здійснили з неї оплату, тоді правоохоронці виклали відео з камер і магазину з проханням надати інформацію про осіб та їх місце знаходження, якщо у когось є така інформація [5].

Ще однією формою використання ЗМІ у розслідуванні злочинів є інформаційно-аналітична. Мається на увазі те, що правоохоронні органи регулярно використовують засоби масової інформації для дослідження тенденції злочинів та рівень довіри громадян до поліції.

Поряд з цим, правоохоронними органами застосовується інформаційно-профілактична робота, тобто вони використовують ЗМІ для профілактики кримінальної протиправності. В цій формі ЗМІ виступає як посередник зв'язку між населенням та правоохоронними органами. Крім того, інформація про розкриття та розслідування злочинів, що висвітлюється ЗМІ дає зрозуміти потенційним правопорушникам, що подібні протиправні діяння розкриваються швидко і ефективно, що сприяє зниженню загальної кількості кримінальних правопорушень. Як зазначила заступниця міністра внутрішніх справ України, полковник поліції Катерина Павліченко: «Від того, наскільки засоби масової інформації правильно доносять інформацію до наших громадян, залежить формування нульової терпимості і толерантності до будь-яких проявів насильства в нашому суспільстві» [6].

Отже, засоби масової інформації відіграють надзвичайно важливу роль у правоохоронній діяльності, забезпечуючи ефективну комунікацію між поліцією та суспільством, сприяючи розшуку правопорушників, профілактиці кримінальних правопорушень і формуванню правосвідомості громадян. Використання ЗМІ у розслідуванні злочинів, зокрема через інструменти OSINT, журналістські розслідування та інформаційно-аналітичну діяльність, дозволяє значно підвищити ефективність роботи правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Коваленко А. В. Взаємодія органів досудового розслідування із засобами масової інформації. *Вісник*

Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. 2018. № 3. С. 45–52.

2. Мокряк М. О. Вплив засобів масової інформації на формування суспільної думки, ставлення до закону та злочинність. *Право і суспільство*. 2016. № 6. ч. 2. С. 150–154.

3. The Bellingcat Investigation Team. The GRU Globetrotters: Mission London / The Bellingcat Investigation Team. *Bellingcat*. 28 June 2019. URL: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2019/06/28/the-gru-globetrotters-mission-london/>

4. The Bellingcat Investigation Team. Russia's Clandestine Chemical Weapons Programme and the GRU's Unit 29155 / The Bellingcat Investigation Team. *Bellingcat*. 23 October 2020. URL: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/10/23/russias-clandestine-chemical-weapons-programme-and-the-grus-unit-29155/>

5. Увага, розшук: правоохоронці просять допомогти знайти злочинців на Тернопільщині (відео). *Терен. Тернопільські новини*. 10 груд. 2021. URL: https://teren.in.ua/news/pravoohorontsi-prosyat-dopomogty-znajty-zlochynstiv-na-ternopilshhyni-video_381747.html

6. «В ОДУВС обговорили питання взаємодії ЗМІ та територіальних органів Національної поліції із запобігання та протидії домашньому насильству» : Міністерство внутрішніх справ України. 01 груд. 2021. URL: <https://mvs.gov.ua/press-center/news/v-oduvs-obgovorili-pitannya-vzajemodiyi-zmi-ta-teritorialnix-organiv-nacionalnoyi-policiyi-iz-zapobigannya-ta-protidiyi-domasnyomu-nasilstvu>

Танчик Каміла Анатоліївна,

аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Розслідування кримінальних правопорушень складний процес, який передбачає збирання, дослідження та використанні доказів для встановлення (істини у провадженні) обставин. Вказаний процес завжди передбачає комунікацію. В аспекті розслідування слідчий взаємодіє з широким колом суб'єктів, які визначені кримінальним процесуальним законодавством, а також з